

HET ECHTSCHEIDINGSRECHT HERVORMD: ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

BELANGRIJKE DISCLAIMER

Deze toelichting werd met de meeste zorg samengesteld, doch gelet op de korte tijdspanne waarbinnen deze toelichting tot stand kwam, kan de Orde van Vlaamse Balies geen verantwoordelijkheid dragen voor eventuele onvolkomenheden of al dan niet materiële vergissingen.

Commentaar, suggesties voor inhoudelijke verbeteringen en aanpassingen kan u bij Elise Degroote (elise.degroote@advocaat.be) aanleveren, waarvoor bij voorbaat hartelijk dank.

INHOUD (Klik in de inhoudstafel om naar de gewenste pagina te gaan)

Deel I:	Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek	p. 4
	• Gronden tot echtscheiding	p. 4
	➤ Onherstelbare ontwrichting (art. 229 (nieuw) B.W.)	p. 4
	A. Definitie	p. 5
	B. Vaststelling van onherstelbare ontwrichting	p. 5
	C. Overgangsrecht	p. 6
	➤ Onderlinge toestemming (art. 230 (nieuw) B.W.)	p. 7
	• Gevolgen van de echtscheiding	p. 8
	➤ Huwelijksvoordelen (art. 299 (nieuw) B.W.)	p. 8
	➤ Uitkering na echtscheiding (art. 301 (nieuw) B.W.)	p. 9
	A. Overeenkomsten tot uitkering (§1 en §9)	p. 11
	B. Rechterlijke beslechting (§2)	p. 12
	(i) Tijdstip van de vordering	p. 12
	(ii) Wie kan vorderen	p. 12
	(iii) Wie kan niet vorderen	p. 13
	C. Rechterlijke begroting: staat van behoefte (§3 en §5)	p. 14
	(i) Principe	p. 14
	(ii) Aanzienlijke terugval van de economische situatie	p. 14
	(iii) Tempering ten voordele van de onderhoudsplichtige	p. 15
	(iv) Bovengrens van de uitkering	p. 15
	D. Duur van de door de rechter toegekende uitkering (§4)	p. 15
	(i) Gelijk aan de duur van het huwelijk	p. 15
	(ii) Verlenging bij buitengewone omstandigheden	p. 15
	E. Indexering van de door de rechter bevolen uitkering (§6)	p. 16
	F. Rechterlijke aanpassing van de uitkering (§7)	p. 16
	(i) Nieuwe omstandigheden	p. 16

Orde van Vlaamse Balies

(ii) Vermogensrechtelijke wijzigingen	p. 16
G. Kapitalisatie van de uitkering (§8)	p. 17
H. Voortijdige beëindiging van de uitkering (§10)	p. 17
(i) Overlijden van de onderhoudsplichtige	p. 17
(ii) Nieuw huwelijk of wettelijke samenwoning	p. 17
(iii) Samenleven als gehuwd paar	p. 17
I. Ontvangstmachtiging	p. 17
J. Overgangsbepalingen	p. 18
(i) op 1 september 2007 hangende procedures	p. 18
(ii) op 1 september 2007 afgeronde procedures	p. 18
(iii) ook oude uitkeringen worden in de tijd beperkt	p. 18
(iv) feiten van vóór 1 september 2007 blijven relevant	p. 19
➤ Andere aanpassingen	p. 19
• Scheiding van tafel en bed	p. 21
• Afstamming	p. 22
• Huwelijksvermogensrecht	p. 23
Deel II: Wijzigingen aan het Gerechtelijk Wetboek	p. 26
• Territoriale bevoegdheid	p. 26
• Vaststelling van overspel	p. 27
• Echtscheiding onherstelbare ontwrichting (art. 1254 (nieuw)) Ger.W.)	p. 29
➤ Algemeen (§1)	p. 31
➤ Vrijstelling van samenstelling van het dossier (attesten ed.) (§2)	p. 32
➤ Uitzondering (§3)	p. 32
➤ Vervollediging (§4)	p. 32
➤ Eisaanpassing, -uitbreiding, incidentele- en tegeneisen (§5)	p. 33
• Procedureverloop onherstelbare ontwrichting (art. 1255 (nieuw)) Ger.W.)	p. 34
➤ Partijen vorderen gezamenlijk (§1)	p. 35
➤ Een partij vordert alleen (§2)	p. 36
➤ Akkoord in de loop van de procedure (§3)	p. 36
➤ Bewijs van de feitelijke scheiding (§4)	p. 36
➤ Echtscheiding <i>de plano</i> (§5)	p. 37
➤ Persoonlijke verschijning in raadkamer (§6)	p. 37
➤ Echtscheiding bij geestesstoornis van de verweerder (§7)	p. 37
• Voorlopige maatregelen (art. 1256 (nieuw)) Ger.W.)	p. 38
➤ Homologatie op verzoek van partijen	p. 38
➤ Verwijzing naar de kortgedingrechter	p. 38
• Draagwijdte van akkoorden/ maatregelen (art. 1257 (nieuw)) Ger.W.)	p. 39
• Verdeling van de kosten (art. 1258 (nieuw)) Ger.W.)	p. 40
• Cassatietermijn (art. 1274 (nieuw) Ger.W.)	p. 41
• Echtscheiding door onderlinge toestemming	p. 44
➤ Afstand van de procedure (art. 1287 (nieuw) Ger.W.)	p. 44
➤ Vrijstelling van tweede verschijning (art. 1291 <i>bis</i> (nieuw) Ger.W.)	p. 46

Orde van Vlaamse Balies

	➤ Tweede verschijning via advocaat (art. 1294 (nieuw) Ger.W.)	p. 46
	➤ Stap naar onherstelbare ontwrichting (art. 1294 <i>bis</i> (nieuw) Ger.W.)	p. 46
	• Scheiding van tafel en bed (art. 1305 (nieuw) Ger.W.)	p. 48
	• Beslag (art. 1412 (nieuw) Ger.W.)	p. 50
Deel III:	Wijzigingen aan het Strafwetboek	p. 51
Deel IV:	Wijzigingen aan het Wetboek der registratie-, hypotheek en griffierechten	p. 52

Orde van Vlaamse Balies

DEEL I: WIJZIGINGEN AAN HET BURGERLIJK WETBOEK

BOEK I - PERSONEN

TITEL VI - ECHTSCHEIDING

HOOFDSTUK I - GRONDEN TOT ECHTSCHEIDING

Artikel 229 - § 1. De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwricht is. Het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting. Het bewijs van de onherstelbare ontwrichting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd.

§ 2. De onherstelbare ontwrichting bestaat wanneer de aanvraag gezamenlijk wordt gedaan door de twee echtgenoten, na meer dan zes maanden feitelijk gescheiden te zijn of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. De onherstelbare ontwrichting bestaat ook wanneer de aanvraag wordt gedaan door één enkele echtgenoot na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 230 - De echtgenoten kunnen ook door onderlinge toestemming uit de echt scheiden volgens de voorwaarden die vastgesteld zijn in deel IV, boek IV, hoofdstuk XI, afdeling 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

De ontbinding van het huwelijk door echtscheiding kan voortaan op twee gronden:

- de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (artikel 229 B.W.)
- de onderlinge toestemming (artikel 230 B.W.)

De echtscheiding op grond van bepaalde feiten, de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding en de omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding verdwijnen.

De echtscheiding door onderlinge toestemming is een bekende rechtsfiguur en die blijft bestaan. Die procedure werd wel versoepeld (zie hierna).

De onherstelbare ontwrichting daarentegen is nieuw in ons rechtsstelsel.

A. Definitie (art. 229, §1 (nieuw) B.W.)

De wetgever bepaalt zelf in het nieuwe artikel 229, §1 B.W. wat onherstelbare ontwrichting van het huwelijk betekent. Het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting. Of dergelijke toestand voorligt, zal de rechter moeten beslissen, aan de hand van het bewijs dat hem wordt voorgelegd.

De onherstelbare ontwrichting kan met alle wettelijke middelen worden bewezen. De rechter kan de echtscheiding bijgevolg steeds uitspreken indien hij er innerlijk van overtuigd is dat tussen de echtgenoten geen enkele toenadering meer mogelijk is.

Dat zal bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de rechter op de zitting partijen ontmoet en uit hun verklaringen slechts één conclusie zal kunnen trekken, nl. de vaststelling van de ontwrichting, gelet op de verwijten die, al dan niet over en weer, tussen de echtgenoten worden gericht. Tijd speelt in deze situatie geen rol. Er is geen feitelijke scheiding vereist en het is evenmin nodig dat de partijen al een poos zijn gehuwd. Barst de bom na een dag huwelijk en is die toestand onomkeerbaar, dan kan de rechter, voorzover de procesgang werd gerespecteerd, onmiddellijk de onherstelbare ontwrichting vaststellen en bijgevolg de echtscheiding uitspreken.

B. Vaststelling van onherstelbare ontwrichting (art. 301, §2 en §3 (nieuw) B.W.)

Naast die mogelijkheid somt de wetgever situaties op die wanneer ze worden bewezen of kunnen worden vastgesteld, de rechter niet meer moet onderzoeken of de samenleving tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden. Anders gesteld, in bepaalde gevallen bestaat de onherstelbare ontwrichting en moet de rechter de echtscheiding uitspreken, zonder dat hij hierbij moet onderzoeken of de voortzetting van de samenleving en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is.

Dit is volgens de nieuwe wet het geval wanneer:

- 1) de echtgenoten gezamenlijk de echtscheiding aanvragen en op dat ogenblik meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn,
- 2) de echtgenoten gezamenlijk de echtscheiding aanvragen en op dat ogenblik nog niet zes maanden feitelijk gescheiden zijn en de rechter overeenkomstig artikel 1255, §1 (nieuw) Ger.W. een tweede verschijning beveelt en de echtgenoten hun wil tot scheiden op die tweede zitting bevestigen;
- 3) wanneer slechts één echtgenoot de echtscheiding aanvraagt en de echtgenoten op dat ogenblik meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn;
- 4) wanneer slechts één echtgenoot de echtscheiding aanvraagt en de echtgenoten op dat ogenblik nog niet één jaar feitelijk gescheiden zijn en de rechter overeenkomstig artikel 1255, §2 (nieuw) Ger.W. een tweede verschijning beveelt en één der echtgenoten (desgevallend de verweerder dus) op die tweede zitting om de echtscheiding verzoekt.

Orde van Vlaamse Balies

C. Overgangsrecht (art. 42 van de Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding)

De wetgever moest, wat betreft de gronden tot echtscheiding, twee situaties regelen.

In de eerste plaats moest hij bepalen of voor de toepassing van het nieuwe artikel 229, §§ 2 en 3 van het Burgerlijk Wetboek (d.w.z. voor de nieuwe echtscheidingsprocedures) feitelijke scheidingen van vóór, dan wel enkel die ontstaan vanaf de inwerkingtreding van de wet als vermoedens voor het bestaan van de onherstelbare ontwrichting konden worden aangewend. De wetgever koos, logischerwijs, voor het eerste. Op de dag van inwerkingtreding kan de rechtbank de periode van feitelijke scheiding die voorafgaat aan de inwerkingtreding van deze wet in aanmerking nemen (art. 42, § 1 van de Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding).

In de tweede plaats moest de wetgever beslissen of de procedures die volgens de oude artikelen 229, 231 en 232 van het Burgerlijk Wetboek werden ingeleid en op 1 september 2007 nog niet waren afgewikkeld al dan niet volgens de oude wetsbepalingen konden worden voortgezet. Volgens artikel 42, §2 van de Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding blijven de vroegere artikelen 229, 231 en 232 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing op de procedures van echtscheiding of scheiding van tafel en bed die zijn ingeleid voor de inwerkingtreding van deze wet en waarvoor geen eindvonnis is uitgesproken. Anders gesteld, de hangende procedures op grond van feiten of feitelijke scheiding zullen moeten worden afgewikkeld.

Artikelen 275 en 276 - Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Met het oog op een versoepeling van de procedure van echtscheiding door onderlinge toestemming verdwijnen de materiële vereisten die moesten zijn voldaan bij de neerlegging van het inleidende verzoekschrift tot echtscheiding door onderlinge toestemming.

Bijgevolg geldt niet langer dat elke van de echtgenoten minstens 20 jaar oud moeten zijn bij de inleiding van het verzoekschrift tot echtscheiding.

Evenmin geldt nog dat het huwelijk op dit ogenblik reeds minstens twee jaar duurt.

Omdat de wetgever er zich in Hoofdstuk I toe heeft beperkt de gronden tot echtscheiding op te sommen (onherstelbare ontwrichting en onderlinge toestemming) terwijl de procedure voor beide gronden vervolgens in het Gerechtelijk Wetboek werden uitgeschreven, en aan de echtscheiding door onderlinge toestemming geen bijzondere voorwaarden meer werden gesteld, heeft hoofdstuk III geen inhoud meer.

HOOFDSTUK IV – GEVOLGEN VAN DE ECHTSCHIEDING

Artikel 299 - Behoudens overeenkomst in tegenovergestelde zin verliezen de echtgenoten alle voordelen die ze elkaar bij huwelijksovereenkomst en sinds het aangaan van het huwelijk hebben toegekend.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Het verlies van de huwelijksvoordelen was, onder de oude wet, een sanctie ten laste van de echtgenoot tegen wie de echtscheiding werd uitgesproken. Met de nieuwe wet zal er geen echtgenoot meer zijn tegen wie de echtscheiding wordt uitgesproken, enkel de onherstelbare ontwrichting, of de onderlinge toestemming zullen tot echtscheiding kunnen leiden. Daarom voegde de wetgever een algemene regel in die stelt dat de huwelijksvoordelen vervallen, behalve indien de echtgenoten een andersluidende overeenkomst sluiten (wat dus betekent dat dit niet aan de echtscheiding door onderlinge toestemming is voorbehouden). De tegenhanger van het oude artikel 299, nl. 300 oud B.W., werd afgeschaft (zie hierna).

Artikel 300 - Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Het oude artikel 300 B.W. bevestigde dat de echtgenoot die de echtscheiding in zijn voordeel bekam, de huwelijksvoordelen behield, zelfs indien die wederkerig werden bedongen en geen wederkerigheid plaatsvond. Omdat met de nieuwe wet geen “winnaar” uit de rechtszaal komt, was artikel 300 B.W. overbodig geworden en werd het afgeschaft.

Artikel 301 - § 1. Onverminderd artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding uitsprekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel 4 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot.

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk.

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsgerechtigde aantoont dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dat geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoont dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervalddag die volgt op de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

§ 7. Zelfs in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming, en uitgezonderd indien de partijen in dat geval uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank de uitkering verhogen, verminderen of afschaffen in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of door een latere beslissing, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet meer aangepast is.

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen, tenzij in geval echtscheiding door onderlinge toestemming.

§ 8. De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan.

§ 9. De echtgenoten kunnen voor de ontbinding van het huwelijk geen afstand doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud.

Zij mogen in de loop van de procedure evenwel tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering, met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden.

Orde van Vlaamse Balies

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205 bis, §§ 2, 3, 4 en 5, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

§ 12. De rechtbank die een uitspraak doet inzake een uitkering tot levensonderhoud mag ambtshalve de voorlopige uitvoering van de beslissing bevelen.

Inwerkingtreding 1 september 2007

Toelichting

De nieuwe echtscheidingswetgeving wijzigt grondig de materie van de uitkering na de echtscheiding.

A. Algemeen principe: conventionele regeling van de uitkering tot levensonderhoud (art. 301, §1 (nieuw) B.W.)

Onder de oude wet was de eventuele uitkering na echtscheiding het logische gevolg van het winnen of verliezen van de echtscheidingsprocedure. Nu met de nieuwe wet de echtscheiding niet het resultaat is van het winnen of het verliezen van het echtscheidingsgeding, werd de problematiek van de uitkering daarvan logischerwijs losgekoppeld.

Als algemene regel bepaalt de wet nu dat de echtgenoten op elk ogenblik een overeenkomst kunnen sluiten over de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels waaraan een herziening van de uitkering zal zijn onderworpen.

Daarmee onderstreept de wetgever de vrijheid van de partijen om onderling, zelfs wanneer tussen hen twistpunten door de rechter moeten worden beslecht, het alimentatievraagstuk conventioneel te regelen. Dit is logisch nu de uitkomst van de procedure, in tegenstelling tot vroeger, in beginsel niet

Orde van Vlaamse Balies

meer doorslaggevend is om te weten wie aan wie wat ten titel van uitkering gebeurlijk zal moeten betalen.

Het nieuwe artikel 301, § 9 B.W. bepaalt uitdrukkelijk dat de echtgenoten vóór de ontbinding van het huwelijk geen afstand kunnen doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud. Wel kunnen de partijen binnen de grenzen van het nieuwe artikel 1257 Ger.W. (homologatie van de overeenkomsten, zie hierna) in de loop van de procedure tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering.

Bij de echtscheiding door onderlinge toestemming moeten de partijen zoals dit onder de oude wet ook het geval was, het vraagstuk van de uitkering in hun overeenkomst opnemen. Op dit punt wijzigde de wetgever de bestaande regels niet (artikel 1287, lid 1 en 1288, 4° Ger.W.).

B. Rechterlijke beslechting van het vraagstuk betreffende de uitkering tot levensonderhoud (art. 301, §2 (nieuw) B.W.)

Wanneer de echtgenoten omtrent de eventuele uitkering geen akkoord hebben gesloten, kan op verzoek van een partij, dit vraagstuk worden beslecht.

Verschillende vragen zijn aan de orde.

(i) In de eerste plaats zegt de wetgever dat de rechtbank die kwestie kan beslechten in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt, hetzij in een latere beslissing.

Dit betekent dat de rechtbank van eerste aanleg (of het hof van beroep) de vraag beslecht in het echtscheidingsvonnis of –arrest, dan wel kan beslissen eerst de echtscheiding af te werken en de zaak vervolgens voor de uitkering kan behandelen (desgevallend via een afzonderlijke instaatstelling).

Dit betekent echter ook dat zelfs nadat de echtscheidingsprocedure werd afgewikkeld, desgevallend onverwacht, een gewezen echtgenoot dit verzoek tot de rechter (alsdan de vrederechter op grond van artikel 591, 7° Ger.W.) kan richten.

De raadslieden van de partijen zullen hun cliënten op dit gevaar wijzen. Het is dus niet omdat tijdens het echtscheidingsgeding geen onderhoudsvraagstuk voorlag, dat die kwestie niet later (desgevallend jaren later) toch aan de rechter wordt voorgelegd. Om dit risico volledig uit te sluiten, zullen partijen art. 301, §1 (nieuw) B.W. toepassen en een overeenkomst sluiten waarbij elke uitkering wordt uitgesloten.

(ii) Onder de nieuwe wet is de onderhoudsgerechtigde niet de winnaar van het echtscheidingsgeding, terwijl de onderhoudsplichtige niet de verliezer van het proces is. Wie kan derhalve een uitkering vorderen? Volgens de wetgever is dat de behoeftige echtgenoot. Dit betekent in de eerste plaats dat *a priori* geen der echtgenoten wordt uitgesloten, beide echtgenoten kunnen dus

Orde van Vlaamse Balies

beweren de behoeftige echtgenoot te zijn. Uiteindelijk zal de rechter oordelen (a) of de eiser behoeftig is en (b) wat het bedrag van de uitkering zal zijn.

Dit vraagstuk heeft tijdens de parlementaire werkzaamheden tot een fikse controverse geleid. Volgens sommigen was een louter rationele, economische benadering van de problematiek ongepast en kan die benadering in bepaalde gevallen met het rechtvaardigheidsgevoel strijden. Daarom voegde de wetgever een nuancering toe. Slaagt de verweerder op alimentatievordering erin aan te tonen dat de alimentatieverzoeker een *zware fout* heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt, dan *kan* de rechtbank het verzoek om een uitkering weigeren.

Hierover zal bijzonder veel inkt vloeien. Wat is dergelijke “zware fout”, kan de overvloedige casuïstiek rond de oude notie grove beledigingen worden behouden, hoe zit het met het overspel, is een louter overspel een “zware fout” in de zin van de nieuwe wet, etc.? Daarenboven staat in de nieuwe wet dat de rechter *kan* weigeren, dus het bewijs van een feit dat als een zware fout zou kunnen worden bestempeld, volstaat niet; de rechter zal oordelen of hij het verval van het recht om een uitkering te bekomen, zal uitspreken of niet.

(iii) Waarover geen twijfel bestaat, is de vraag of wie voor bepaalde strafrechtelijke feiten jegens de andere echtgenoot werd veroordeeld zijn recht op onderhoudsuitkering ten laste van het slachtoffer verliest. Dit zal het geval zijn voor wie werd veroordeeld uit hoofde van de artikelen 375 (verkrachting), 398 tot 400 (opzettelijke slagen en verwondingen), 402 en 403 (toediening van stoffen), of 405 (poging tot vergiftiging) Sw. Dezelfde sanctie zal een echtgenoot ondergaan ingeval van poging zoals bedoeld in de artikel 375 (verkrachting), 393 (doodslag), 394 (moord) of 397 (vergiftiging) Sw.

Deze uitsluitingsgronden zijn afhankelijk van de afloop van het strafproces. Anders gesteld, pas wanneer een strafrechtelijke uitspraak die in kracht van gewijsde is getreden voorligt, zal de veroordeelde echtgenoot nooit nog van de andere ex-echtgenoot een uitkering kunnen eisen. In afwijking van de regel “le criminel tient le civil en état” (art. 4 V.T.Sv.) kan de burgerlijke rechter aan de verzoeker (die dus strafrechtelijk wordt vervolgd) een provisionele uitkering toekennen. De (burgerlijke) rechter zal dit doen, zo leert de nieuwe wet, rekening houdende met alle omstandigheden van de zaak. Dit betekent bijvoorbeeld dat indien enkel een kennelijk lichtzinnige klacht met burgerlijke partijstelling voorligt, de rechter makkelijker de provisionele uitkering zal toestaan, terwijl indien het bestaan van de feiten redelijkerwijs niet kan worden betwist, de rechter de provisionele uitkering niet zal toestaan, ook niet wanneer de eiser manifest behoeftig is.

Belangrijk voor de debiteur op provisionele uitkering is dat de rechter kan bepalen dat de provisionele uitkering maar is verschuldigd indien de begunstigde een waarborg stelt. Indien de burgerlijke rechter niet op de afloop van het strafproces moet wachten om de provisionele uitkering te begroten, bestaat het risico dat de begunstigde uiteindelijk wel wordt veroordeeld, en dus ten onrechte een provisionele uitkering ontving, terwijl de andere echtgenoot nooit daadwerkelijk wat ten onrechte werd betaald zal kunnen recupereren. Daarom voerde de wet de mogelijkheid in om de toekenning van de provisionele uitkering aan het stellen van een waarborg afhankelijk te maken.

Orde van Vlaamse Balies

C. De rechter begroot de uitkering in functie van de 'staat van behoefte' van de uitkeringsgerechtigde (art. 301, § 3 en § 5 (nieuw) B.W.)

(i) Wanneer partijen vrij het bedrag van de uitkering kiezen, begroten zij naar goedvinden het bedrag ervan. Echter, wanneer de rechter het bedrag van de uitkering moet vaststellen, zal hij de uitkering zo begroten dat *ten minste* de behoefte van de uitkeringsgerechtigde zal zijn gedekt. Niets belet dus dat de rechter meer toekent dan wat nodig is om aan de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te verhelpen.

Ook hier kende het debat tijdens de parlementaire werkzaamheden een woelig verloop. Voor velen was een te strenge en te abstracte benadering van de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moreel niet te verantwoorden. Daarom bouwde de wetgever correctiemechanismen in zodat de rechter vermag een uitkering op te leggen waarin de familiale en socio-economische omstandigheden van het gewezen echtpaar worden vertaald.

(ii) Daarom heeft de wetgever de criteria aangereikt die de rechter bij zijn beoordeling kan betrekken. De rechtbank zal rekening houden met de inkomsten en de mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de onderhoudsgerechtigde. Vanzelfsprekend is een huishouden regelen moeilijker alleen dan met twee, doch de rechter zal van de onderhoudsgerechtigde verlangen dat hij zijn mogelijkheden op de arbeidsmarkt ontgint. Zoals de tekst van de wet het uitdrukkelijk bepaalt (in navolging van de rechtspraak) telt niet alleen het daadwerkelijke inkomen van de onderhoudsgerechtigde, ook zijn mogelijkheden moeten in ogenschouw worden genomen.

Verder stelt de wetgever dat een terugval van de economische situatie van de onderhoudsgerechtigde te verwachten valt en dit dus geen criterium voor de rechter is. Wat de rechter wel kan is de *aanzienlijke* terugval in rekening brengen. Verder biedt de wetgever de rechter hierbij een aantal criteria aan. Om die terugval te waarderen baseert de rechter zich op de duur van het huwelijk, de leeftijd van de partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of erna. Hiermee heeft de wetgever gepoogd de verstreckende gevolgen van de beslissingen die de echtgenoten tijdens de organisatie van hun huwelijk namen, te laten meespelen bij de beoordeling van de graad van behoefte van de onderhoudsgerechtigde. Een echtgenoot kan relatief gezien 'behoeftiger' zijn omdat hij zich nadrukkelijker, na overleg met zijn partner, van de arbeidsmarkt heeft afgekeerd, zijn professionele vaardigheden bewust en met instemming van de andere echtgenoot niet heeft ontwikkeld en zich vol overgave aan zijn opvoedtaak heeft gewijd, waardoor de economische terugval bij die onderhoudsgerechtigde des te harder aankomt.

Het spreekt vanzelf dat die tempering niet zo kan worden toegepast dat de nieuwe koerswending in de praktijk dode letter zou blijven. Daarom voegde de wetgever de regel in die toelaat dat de rechter indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate. Aldus wordt het duidelijk dat indien de rechter zich gelet op de concrete omstandigheden soepel opstelt en de onderhoudsgerechtigde een extra duwtje in de rug wil geven, die welwillendheid niet moet aanhouden

en dat na verloop van tijd, omdat van de onderhoudsgerechtigde extra inspanningen mogen worden verwacht, de uitkering in omvang afneemt.

(iii) Tot slot, onder de noemer van de relativiteit van de staat van behoefte, heeft de wetgever niet enkel mogelijk gemaakt dat de onderhoudsgerechtigde meer bekomt dan het wettelijke minimum (het dekken van zijn staat van behoefte, zie hiervoor), maar heeft de wetgever ook voor de onderhoudsplichtige een tempering ingebouwd. Toont de verweerder aan dat de staat van behoefte van de verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, dan kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering. Aldus benadrukt de wetgever dat elke echtgenoot voor zijn eigen beslissingen zal instaan en die in beginsel niet op de andere echtgenoot kan afwentelen. Beslissen zij gezamenlijk hun huwelijk op een bepaalde wijze te organiseren (zie hiervoor), dan zullen zij daarvan de gevolgen gezamenlijk dragen (desgevallend degressief). Echter, indien een echtgenoot eenzijdig beslissingen neemt, zal het desgevallend louter gedogen van de andere echtgenoot (bv. omdat hij er zich niet tegen verzet dat werkaanbiedingen worden afgewimpeld) niet ten nadele van de onderhoudsgerechtigde kunnen worden ingeroepen. In die omstandigheden zal de rechter zich dus strenger ten aanzien van de (in beginsel) onderhoudsgerechtigde kunnen opstellen, zelfs in die mate dat de onderhoudsgerechtigde elke aanspraak op de onderhoudsplichtige verliest.

(iv) Ongeacht de invalshoek, hetzij de basisregeling (dekking staat van behoefte, §3, lid 1), hetzij de bijstelling ten voordele van de onderhoudsgerechtigde (§3, lid 2), dan wel de tempering ten voordele van de onderhoudsplichtige (§5), nooit kan de door de rechter vastgestelde uitkering hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot (§3, lid 3). Die begrenzing bestond onder de oude wet ook (art. 301, §4 (oud) B.W.). De oude rechtspraak betreffende de vaststelling van het inkomen van de onderhoudsplichtige blijft dus zijn nut behouden.

D. Duur van de door de rechter vastgestelde uitkeringsplicht (art. 301, § 4 (nieuw) B.W.)

(i) Een grote nieuwigheid is de principiële beperking in de tijd van de onderhoudsuitkering. Hoe langer het huwelijk, hoe langer de duur van de uitkering. De duurtijd van het huwelijk – en dus niet de duurtijd van de relatie of van de samenwoning- bepaalt de duur van de uitkering. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk. Korter is dus wel mogelijk, langer in beginsel niet. Heeft het huwelijk niet lang geduurd, dan bestaat er geen reden de ex-echtgenoten langer aan elkaar te binden via de uitkering na echtscheiding. Ook op dit punt was de wetgever bevreesd voor te onbillijke toestanden en werd de principiële regel (§4, lid 1), getemperd (§4, lid 2).

(ii) Zo kan de rechtbank ingeval van buitengewone omstandigheden, de termijn verlengen, indien de onderhoudsgerechtigde aantoont dat hij bij het verstrijken van de duur van de uitkering om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dat geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de onderhoudsgerechtigde te dekken.

Orde van Vlaamse Balies

Ook hier heeft de wetgever willen duidelijk maken dat het niet de bedoeling is dat de duur van de uitkering gemakkelijkshalve kan worden verlengd. Dat blijkt uit de volgende drie beperkingen. Slechts ingeval van (1) buitengewone omstandigheden en dan nog voor zover (2) onafhankelijk van de wil van de uitkeringsgerechtigde kan de eis worden ingewilligd. Daarenboven (3) zal de uitkering die ingeval van verlenging wordt vastgesteld, de uitkeringsgerechtigde niet meer verlenen dan het wettelijk minimum: het bedrag van de uitkering is dan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte te dekken. Versoepeling ten voordele van de onderhoudsgerechtigde zoals bedoeld in §3, lid 2 (zie hiervoor) is dus niet mogelijk.

E. Indexering van de door de rechter vastgestelde uitkering (art. 301, § 6 (nieuw) B.W.)

Het nieuwe artikel 301, § 6 B.W. herneemt de bestaande bepaling zoals verwoord in artikel 301, §2 (oud) B.W.

F. Rechterlijke aanpassing van de uitkering (art. 301, § 7 (nieuw) B.W.)

(i) Is het bedrag van de uitkering als gevolg van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen niet meer aangepast, dan kan de rechtbank overeenkomstig het nieuwe artikel 301, § 7 B.W. de uitkering verhogen, verminderen of afschaffen in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of door een latere beslissing.

Ook deze bepaling benadrukt de relativiteit van de uitkering. De uitkering is in beginsel in de tijd beperkt (duur van het huwelijk), maar tussentijdse aanpassing of voortijdige afschaffing zijn steeds mogelijk.

De wetgever heeft de rechter thans ook de bevoegdheid verleend in conventionele regelingen tussen te komen. Zo zal de rechter ook de uitkering die partijen in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming hebben vastgelegd, kunnen verhogen, verminderen of afschaffen. Enkel ingeval de partijen uitdrukkelijk in hun EOT-overeenkomst hebben uitgesloten dat de rechter zich over de uitkering kan buigen, zal de overeenkomst niet door de rechter kunnen worden gewijzigd.

(ii) De rechter kan de uitkering eveneens aanpassen indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk de vereffening en de verdeling van het gemeenschappelijk patrimonium of de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële situatie, die een aanpassing van de uitkering tot levensonderhoud die het voorwerp was van een vonnis of van een overeenkomst, voorafgaandelijk aan de vereffeningssrekeningen, rechtvaardigt. Die mogelijkheid bestaat niet in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming. Dit is logisch omdat de echtscheiding door onderlinge toestemming ook onder gelding van de nieuwe wet eist dat de echtgenoten hun vermogensrechten hebben geregeld zodat daaromtrent later geen onvoorziene omstandigheden kunnen opduiken.

Orde van Vlaamse Balies

G. Kapitalisatie van de uitkering (art. 301, §8 (nieuw) B.W.)

De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan. Ook die mogelijkheid kende de oude wet reeds (art. 301, §5 (oud) B.W.). Omdat de uitkering nu in beginsel in de tijd is beperkt, moet de kapitalisatie thans meer voor de hand liggen.

H. Voortijdige beëindiging van de onderhoudsuitkering (art. 301, §10 (nieuw) B.W.)

Zoals hiervoor werd toegelicht, duurt de uitkering niet langer dan het huwelijk (art. 301, §4 (nieuw) B.W.). Bepaalde omstandigheden kunnen echter maken dat de verplichting voortijdig een einde neemt.

(i) Zoals onder de oude wet (art. 301, §6 (oud) B.W.) is dit het geval bij overlijden van de onderhoudsplichtige echtgenoot. Wel behoudt de onderhoudsgerechtigde, zoals voorheen, de mogelijkheid om levensonderhoud ten laste van de nalatenschap van de overleden onderhoudsplichtige te vorderen overeenkomst de artikelen 205*bis*, §§2, 3, 4 en 5 van het Burgerlijk Wetboek.

(ii) Voortaan zal de onderhoudsgerechtigde zijn aanspraken op de uitkering definitief verliezen ingeval hij een nieuw huwelijk aangaat, of wanneer hij een verklaring van wettelijke samenwoning heeft gedaan, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. Partijen kunnen dus bepalen dat de onderhoudsgerechtigde in voormelde gevallen zijn recht op de uitkering behoudt.

(iii) Indien de onderhoudsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd, kan de rechter de onderhoudsverplichting beëindigen. Het verval treedt dus niet automatisch in, de rechter moet daartoe beslissen en is niet verplicht, zelfs niet indien hij de samenleving als gehuwd paar vaststelt, de uitkering aan de uitkeringsgerechtigde te ontnemen.

I. Ontvangstmachtiging (art. 301, §11 (nieuw) B.W.)

De rechtbank mag beslissen dat indien de onderhoudsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de onderhoudsgerechtigde is toegestaan diens inkomsten of die van de goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, en alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen. In de wettekst staat letterlijk “diens inkomsten of diens goederen”, doch dat laatste is fout. De inkomsten van de goederen, niet de goederen zelf kunnen worden ontvangen. De Franse tekst is juist “les revenus de celui-ci ou ceux des biens”.

Deze machtiging is tegenstelbaar aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op basis van de kennisgeving die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de onderhoudsgerechtigde.

J. Overgangsbepalingen

Voormelde rechtsregels treden op 1 september 2007 in werking. Wat echter met de nog hangende procedures of de inmiddels afgeronde echtscheidingen?

(i) Zoals hiervoor toegelicht, blijven de oude artikelen 229, 231 en 232 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing op die zaken die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet werden ingeleid en waarvoor nog geen eindvonnis is uitgesproken. Bijgevolg zullen voor vele hangende procedures de in hoofde van een echtgenoot weerhouden fout (art. 229 en 231 (oud) B.W.) of vermoede fout (art. 232 B.W.) tot het echtscheidingsvonnis hebben geleid. Voor die vonnissen is er dus in beginsel geen link met de nieuwe beginselen die met de nieuwe wet de uitkering na echtscheiding beheersen.

De wetgever besloot dan ook dat de oude artikelen 301, 306, 307 en 307*bis* van het Burgerlijk Wetboek voor die procedures het recht op levensonderhoud bepalen (art. 42, §2, lid 2 Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding).

(ii) Wat met de uitkering na echtscheiding die haar grondslag vindt in een echtscheiding die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet werd uitgesproken? In die procedures bekwam volgens de oude wet een echtgenoot een uitkering omdat hem geen schuld trof, terwijl gebeurlijk een behoeftige echtgenoot geen uitkering bekwam omdat hem wel schuld trof. Aan de afgewikkelde echtscheidingen doet de nieuwe wet geen afbreuk. Wie onder de oude wet gescheiden is en op grond van de oude rechtsregels recht op een uitkering na echtscheiding heeft, behoudt dat recht. Anderzijds, wie voor die procedures onder de oude wet van het recht op een uitkering was uitgesloten, blijft daarvan uitgesloten.

(iii) De beperking van de uitkering in de tijd is een grote vernieuwing van de nieuwe wet. Impliceert het behoud van de oude regels die de uitkering na echtscheiding beheersen voor de oude echtscheidingsprocedures (hetzij afgewikkeld, hetzij ingeleid vóór 1 september 2007) dat die uitkeringen niet in de tijd beperkt zullen worden? Dit zou dan impliceren dat een echtscheiding die was uitgesproken onder de oude wet ten aanzien van echtgenoten die één jaar gehuwd waren dat de onderhoudsgerechtigde in beginsel voor de rest van zijn leven een onderhoudsuitkering kon verkrijgen. Indien datzelfde koppel de procedure pas op 1 september 2007 zou hebben ingeleid, zou een gebeurlijke uitkering in beginsel maar gedurende één jaar moeten betaald worden.

Een bijzondere overgangsbepaling regelt dit probleem als volgt. Ook uitkeringen tot levensonderhoud die vóór 1 september 2007 werden vastgesteld zullen in de tijd beperkt zijn. De wetgever onderscheidt twee situaties.

Ofwel heeft de rechter in het vonnis dat de uitkering vastlegde geen duurtijd bepaald (wat meestal het geval is). In dat geval zal de uitkering een einde nemen na het verstrijken van de tijd die het huwelijk heeft geduurd, te rekenen vanaf 1 september 2007 (art. 42, §5, lid 2 Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding).

Orde van Vlaamse Balies

Ofwel heeft de rechter in het vonnis dat de uitkering vastlegde wel een duurtijd bepaald (wat zeer zelden het geval is). In dat geval zal de uitkering een einde nemen op het tijdstip dat de rechter heeft bepaald, doch in ieder geval na het verstrijken van de tijd die het huwelijk heeft geduurd, te rekenen vanaf 1 september 2007 (art. 42, §5, lid 3 Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding). Anders gesteld, op de eerst bereikte einddatum (die in het vonnis bepaald, dan wel die volgens de nieuwe wet berekend) eindigt de uitkering.

(iv) Tot slot, kan bij de toepassing van de nieuwe wet een debat worden gevoerd over feiten die zich vóór 1 september 2007 hebben afgespeeld? Dit is van belang om aan een eiser het recht op uitkering te ontzeggen (zware fout (zie art. 301, §2, lid 2 (nieuw) B.W.) en strafbare feiten (zie art. 301, §2, lid 3 (nieuw) B.W.), dan wel om bij de beoordeling van de staat van behoefte de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde te waarderen (zie art. 301, §3, lid 2 (nieuw) B.W.) of tenslotte om aan de uitkeringsplichtige de kans te bieden om tot betaling van de uitkering te worden ontheven, dan wel die te zien verminderen (zie art. 301, §5 (nieuw) B.W.). Voor de wetgever is het duidelijk dat partijen in dergelijke debatten die vanaf 1 september 2007 zullen worden gevoerd zich op feiten van vóór 1 september 2007 zullen mogen beroepen (art. 42, §4 Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding).

Artikel 301bis - Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Artikel 302 - Na de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding worden het gezag over de persoon van het kind en het beheer van zijn goederen ofwel door beide ouders gezamenlijk uitgeoefend ofwel door degene aan wie ze werden toevertrouwd, hetzij bij een overeenkomst tussen partijen die gehomologeerd werd zoals bepaald is in artikel 1256 van het Gerechtelijk Wetboek, hetzij bij een beschikking van de voorzitter rechtsprekend in kort geding overeenkomstig artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, onverminderd het bepaalde in artikel 387bis van dit Wetboek.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Is enkel een wijziging van artikelnummer: artikel 1256 in plaats van artikel 1258.

Artikel 304 – De ontbinding van het huwelijke door een in rechte uitgesproken echtscheiding ontnemt aan de kinderen uit dat huwelijk geen enkel voordeel dat hun door de wetten of door de huwelijksvoorwaarden van hun ouders was verzekerd; maar de rechten zullen aan de kinderen slechts

Orde van Vlaamse Balies

op dezelfde wijze en in dezelfde omstandigheden toekomen als wanneer er geen echtscheiding geweest was.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Louter een terminologische wijziging.

Artikel 306 - Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting:

Logisch gevolg van de afschaffing van de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding en het bijhorende oude vermoeden van schuld dat op de eiser in dergelijke procedure rustte.

Artikel 307 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting bij artikel 306.

Artikel 307bis - Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Elke uitkering na echtscheiding is tot een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige beperkt. Die beperking gold onder de oude wet niet voor de uitkering in geval van echtscheiding op grond van feitelijke scheiding. Die regel wordt met de nieuwe wet verlaten.

Orde van Vlaamse Balies

HOOFDSTUK V – SCHEIDING VAN TAFEL EN BED

Artikel 308 - Na uitspraak van de scheiding van tafel en bed blijft de plicht van hulp bestaan.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Logisch gevolg van het verdwijnen van het schuldelement.

De plicht van hulp blijft bestaan in hoofde van beide echtgenoten, voorheen was dit enkel het geval ten voordele van de echtgenoot die de scheiding had verkregen.

Artikel 311bis - De artikelen 229, 299, 302 en 304 van hetzelfde Wetboek zijn van toepassing bij scheiding van tafel en bed

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Afstemming van de scheiding van tafel en bed (die dus behouden bleef) op de nieuwe echtscheidingsprocedure.

Orde van Vlaamse Balies

TITEL VII – AFSTAMMING

HOOFDSTUK II – VASTSTELLING VAN DE AFSTAMMING VAN VADERSZIJDE

Art. 316bis - Tenzij de echtgenoten op het tijdstip van de aangifte van de geboorte een gemeenschappelijke verklaring afgelegd hebben, is het in artikel 315 bedoelde vermoeden van vaderschap niet meer van toepassing :

1° wanneer het kind geboren is meer dan 300 dagen nadat de rechter de overeenkomst tussen de partijen heeft bekrachtigd in verband met de aan de echtgenoten gegeven machtiging om een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken overeenkomstig artikel 1256, van het Gerechtelijk Wetboek, of na de beschikking van de voorzitter zitting houdend in kort geding die de echtgenoten machtigt om een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, of na neerlegging van het verzoekschrift bedoeld in artikel 1288bis van hetzelfde Wetboek;

2° wanneer het kind geboren is meer dan 300 dagen na de datum waarop de echtgenoten, blijkens het bevolkingsregister, het vreemdelingenregister of het wachtregister, op verschillende adressen zijn ingeschreven, voor zover ze nadien niet opnieuw zijn ingeschreven op hetzelfde adres;

3° wanneer het kind geboren is meer dan 300 dagen na een krachtens artikel 223 door de vrederechter uitgesproken vonnis waarbij de echtgenoten gemachtigd worden een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, en minder dan 180 dagen na de datum waarop deze maatregel verstreken is, of nadat de echtgenoten feitelijk zijn herenigd.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Is hoofdzakelijk een aanpassing aan de nieuwe nummering: artikel 1256 in plaats van artikel 1258, § 2.

Orde van Vlaamse Balies

BOEK III – OP WELKE WIJZE EIGENDOM VERKREGEN WORDT

TITEL V – HUWELIJKSVERMOGENSSTELSLS

HOOFDSTUK II – WETTELIJK STELSEL

AFDELING 5 – ONTBINDING VAN HET WETTELIJK STELSEL

Artikel 1428 - In geval van ontbinding van het wettelijk stelsel door het overlijden van een der echtgenoten, door gerechtelijke scheiding van goederen, door echtscheiding of scheiding van tafel en bed op een der gronden vermeld in artikel 229, zijn de echtgenoten of de langstlevende echtgenoot gehouden een beschrijving en een schatting op te maken van de gemeenschappelijke roerende goederen en schulden.

Deze beschrijving, waarvan de inhoud geregeld wordt bij de artikelen 1175 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, mag onderhands geschieden, wanneer alle belanghebbende meerderjarige partijen daarmee instemmen en ingeval er minderjarigen of onbekwamen zijn, wanneer de vrederechter aangezocht bij verzoekschrift daarmee instemt.

Zij moet opgemaakt worden binnen drie maanden na het overlijden, de overschrijving van de echtscheiding of van de scheiding van tafel en bed of de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het uittreksel uit de beslissing die de scheiding van goederen uitspreekt.

Bij gebreke van een boedelbeschrijving binnen die termijn kan elke belanghebbende partij de omvang van het gemeenschappelijk vermogen bewijzen door alle wettelijke middelen, zelfs de algemene bekendheid.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Consequente aanpassing van de wettekst aan de verwijzing naar de nieuwe echtscheidingsgronden.

Artikel 1429 - De ontbinding van het wettelijk stelsel door echtscheiding of scheiding van tafel en bed op een der gronden vermeld in artikel 229, maakt de overlevingsrechten niet opvorderbaar.

De echtgenoot in wiens voordeel een contractuele erfstelling is bedongen, behoudt echter het genot daarvan bij het overlijden van de andere echtgenoot, behoudens het verval bedoeld in de artikelen 299 en 311*bis*.

Orde van Vlaamse Balies

De ontbinding van het wettelijk stelsel door scheiding van goederen maakt de overlevingsrechten niet opvorderbaar; de echtgenoot in wiens voordeel die rechten zijn bedongen, behoudt echter de bevoegdheid om ze uit te oefenen bij het overlijden van de andere echtgenoot.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Consequente aanpassing van de wettekst aan de verwijzing naar de nieuwe echtscheidingsgronden.

Artikel 1447 - Wanneer het wettelijk stelsel eindigt door echtscheiding, scheiding van tafel en bed of scheiding van goederen, kan elk der echtgenoten in de loop van de vereffeningsprocedure aan de rechtbank te zijnen voordele toepassing van artikel 1446 vragen.

Behoudens uitzonderlijke omstandigheden wordt het verzoek ingewilligd dat uitgaat van de echtgenoot die slachtoffer is van een feit als bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek of van een poging tot een feit als bedoeld in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek, wanner de andere echtgenoot uit dien hoofde is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing.

De rechtbank beslist met inachtneming van de maatschappelijke en gezinsbelangen die erbij betrokken zijn en van de vergoedings- of vorderingsrechten van de andere echtgenoot.

De rechtbank bepaalt de datum waarop de eventuele opleg opeisbaar wordt.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Consequente aanpassing van de wettekst aan het verdwijnen van de echtscheiding op grond van bepaalde feiten.

Orde van Vlaamse Balies

HOOFDSTUK III – OVEREENKOMSTEN DIE HET WETTELIJK STELSEL KUNNEN WIJZIGEN

Artikel 1459 - Ontbinding van het stelsel door echtscheiding of door scheiding van tafel en bed op een der gronden vermeld in artikel 229, heeft geen uitkering van het vooruitgemaakte ten gevolge.

Ontbinding van het stelsel door scheiding van goederen heeft geen dadelijke uitkering van het vooruitgemaakte ten gevolge. De echtgenoten of de echtgenoot in wiens voordeel is bedongen, behouden echter hun rechten voor het geval van overleving. Wanneer de vooruitmaking bedongen is in het voordeel van een der echtgenoten, kan deze van de andere echtgenoot zekerheidsstelling eisen tot waarborg van zijn rechten.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Consequente aanpassing van de wettekst aan de verwijzing naar de nieuwe echtscheidingsgronden.

Orde van Vlaamse Balies

Deel II: WIJZIGINGEN AAN HET GERECHTELIJK WETBOEK

DERDE DEEL BEVOEGDHEID

TITEL III TERRITORIALE BEVOEGDHEID

Artikel 628 - Tot kennisneming van de vordering is alleen bevoegd:

1° de rechter van de plaats van de laatste echtelijke verblijfplaats of van de woonplaats van de verweerder, wanneer het gaat om een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed op grond van onherstelbare ontwrichting;

(...)

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Consequente aanpassing van de wettekst aan de verwijzing naar de nieuwe echtscheidingsgronden.

Orde van Vlaamse Balies

VIERDE DEEL BURGERLIJKE RECHTSPLEGING

BOEK II GEDING

TITEL III TUSSENGESCHILLEN EN BEWIJS

HOOFDSTUK VIII BEWIJS

AFDELING X VASTSTELLING VAN OVERSPEL BIJ GERECHTSDEURWAARDER

Artikel 1016bis – Het bewijs van overspel [...] kan worden geleverd door vaststelling bij gerechtsdeurwaarder.

Te dien einde richt de echtgenoot zich bij verzoekschrift, door hem of door zijn advocaat ondertekend, tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

Onverminderd hetgeen in artikel 1026 is bepaald vermeldt het verzoekschrift alle nuttige inlichtingen en, op straffe van nietigheid, de plaats of de plaatsen waar de vaststellingen kunnen worden gedaan die wijzen op overspel. Bij het verzoekschrift wordt een uittreksel van de huwelijksakte van de verzoeker gevoegd en eventueel alle stukken tot staving van het verzoek.

De voorzitter van de rechtbank kan een gerechtsdeurwaarder aanstellen om hem toe te laten, vergezeld van een officier of een agent van gerechtelijke politie, een bepaalde plaats of bepaalde plaatsen binnen te gaan om de nodige vaststellingen te doen die wijzen op overspel.

Indien blijkt dat de vaststellingen die wijzen op overspel eveneens kunnen worden gedaan buiten het gerechtelijk arrondissement, kan hij de voorzitter van de plaats waar die vaststellingen dienen te gebeuren verzoeken de nodige toelating te verlenen.

De aanwezigheid van de officier of de agent van gerechtelijke politie is kosteloos.

In zijn bevelschrift bepaalt de voorzitter de plaats of de plaatsen waar en de periode waarbinnen de vaststellingen kunnen gebeuren.

Geen enkele vaststelling mag worden gedaan tussen 21 uur en 5 uur.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Orde van Vlaamse Balies

Toelichting

De vaststelling van overspel bij deurwaarder blijft onder de nieuwe wet mogelijk. In tegenstelling tot vroeger dient de vaststelling niet meer om de fout van de andere echtgenoot te bewijzen, desgevallend wel om de onherstelbare ontwrichting (art. 229, §1 (nieuw) B.W.) of de zware fout van de behoeftige echtgenoot (art. 301, §2, lid 2 (nieuw) B.W.) te bewijzen.

Overspel wordt dus een rechtsfiguur uit het bewijsrecht, daar waar het onder de oude wet een autonome echtscheidingsgrond was.

Orde van Vlaamse Balies

BOEK IV – BIJZONDERE RECHTSPLEGINEN

HOOFDSTUK XI – ECHTSCHEIDING, SCHEIDING VAN TAFEL EN BED EN SCHEIDING VAN GOEDEREN

AFDELING I – ECHTSCHEIDING OP GROND VAN ONHERSTELBARE ONTWRIJCHING

AFDELING IV – [...]

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Aanpassing aan de nieuwe terminologie.

Artikel 1254 - § 1. Tenzij ze is gegrond op artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, kan de vordering wegens onherstelbare ontwijchting worden ingesteld bij verzoekschrift zoals bepaald in de artikelen 1034*bis* en volgende.

Naast de gewoonlyke vermeldingen waaronder de identiteit van de betrokken partijen bevat de gedinginleidende akte in voorkomend geval de vermelding van de identiteit van de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, van de kinderen die zij hebben geadopteerd, van de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, van elk kind van elk van de echtgenoten waarvan de afstamming is vastgesteld, evenals van elk kind dat ze samen opvoeden.

De gedinginleidende akte bevat, in voorkomend geval, een gedetailleerde beschrijving van de feiten en, in de mate van het mogelijke, alle verzoeken met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding, onverminderd § 5.

De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen, van zowel de partijen als de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Als de eiser wenst dat die vorderingen onmiddellijk in kort geding worden ingeleid, dan wordt de vordering bij gerechtsdeurwaardersexploot ingeleid met dagvaarding om te verschijnen voor de voorzitter, zitting houdend in kort geding, zoals bepaald in artikel 1280, en voor de rechtbank.

Bij de gedinginleidende akte dienen voor ieder van de echtgenoten en de eventuele kinderen, hiervoor opgesomd, door de verzoekende partij te worden toegevoegd:

1° een bewijs van identiteit, van nationaliteit en van de inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister;

Orde van Vlaamse Balies

2° de akten van geboorte van de hierboven vermelde kinderen;

3° een voor eensluidend verklaard afschrift van de laatste huwelijksakte en van de laatste huwelijksovereenkomst;

4° indien deze verschilt met de verblijfplaats die in het Rijksregister is vermeld, het bewijs van de huidige verblijfplaats of, in voorkomend geval, een bewijs van de gewone verblijfplaats in België sinds meer dan drie maanden.

Indien de voorgelegde documenten in een vreemde taal zijn opgemaakt, kan de griffie om een voor eensluidend verklaarde vertaling ervan verzoeken.

§ 2. De betrokkenen worden ervan vrijgesteld de diverse in § 1 vermelde bewijzen van identiteit, van nationaliteit en van inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister over te leggen, voor zover de respectieve betrokkenen op de datum van de gedinginleidende akte zijn opgenomen in het Rijksregister van de natuurlijke personen, opgericht bij de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen. De in dit register opgenomen gegevens gelden tot bewijs van het tegendeel. De griffier van de rechtbank controleert in dat geval de identiteitsgegevens aan de hand van het Rijksregister en voegt een uittreksel uit het Rijksregister bij het dossier.

Er geldt tevens vrijstelling van het overleggen van:

1° de in § 1 vermelde geboorteakten voor zover de betrokken kinderen in België geboren zijn;

2° de huwelijksakte, indien het huwelijk in België plaatsvond.

In beide gevallen vraagt de griffie van de rechtbank zelf afschrift van de akte op bij de houder van het register. Hetzelfde geldt wanneer de akte in België is overgeschreven en de griffie de plaats van de overschrijving ervan kent.

§ 3. De bepalingen van § 2 zijn niet van toepassing op een vordering in kort geding. Ze zijn evenmin van toepassing op personen die zijn ingeschreven in het wachtregister.

§ 4. Als de vermeldingen van de akte van rechtsingang onvolledig zijn of indien de griffie bepaalde informatie niet tijdig kon verkrijgen voor de inleidende zitting, nodigt de rechter de meest gereede partij uit de nodige inlichtingen te verstrekken of het dossier van de procedure te vervolledigen. Elke partij kan ook zelf het initiatief nemen om het dossier samen te stellen.

§ 5. Tot aan de sluiting van de debatten kunnen de partijen of een van de partijen de zaak of het voorwerp van de vordering uitbreiden of wijzigen, tegenvorderingen of aanvullende vorderingen inleiden, en dit aan de hand van op tegenspraak genomen conclusies of door conclusies die aan de andere echtgenoot worden meegedeeld bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Orde van Vlaamse Balies

De wetgever heeft het procesverloop grondig aangepakt. De wettekst blinkt niet onmiddellijk uit in duidelijkheid en logische opbouw, de volgende krachtlijnen verdienen bijzondere aandacht.

§1. De echtscheiding kan bij verzoekschrift op tegenspraak worden ingeleid zoals bepaald in de artikelen 1034*bis* en volgende, tenzij de eis op grond van artikel 229, §1 van het Burgerlijk Wetboek wordt ingeleid. In dat geval wordt de eis bij dagvaarding (of bij vrijwillige verschijning) ingeleid.

Naast de gewoonlijke vermeldingen, waaronder de identiteit van de betrokken partijen, bevat de gedinginleidende akte in voorkomend geval de vermelding van de identiteit van de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, van de kinderen die zij hebben geadopteerd, van de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, van elk kind van elk van de echtgenoten waarvan de afstamming is vastgesteld, evenals van elk kind dat ze samen opvoeden. Alhoewel op bijzondere wijze verwoord, beoogt de wetgever hier het belang van de kinderen voorop te stellen en moeten de partijen omtrent de kinderen ten volle informeren.

In eenzelfde beweging tot betere redactie van de processtukken en betere informatie van de rechter legde de wetgever op dat de gedinginleidende akte, in voorkomend geval, een gedetailleerde beschrijving van de feiten zou bevatten en, in de mate van het mogelijke, alle verzoeken met betrekking tot de gevolgen van de echtscheiding, onverminderd § 5 (zie hierna).

De gedinginleidende akte moet vanzelfsprekend niet beperkt blijven tot de echtscheiding en haar gevolgen. De gedinginleidende akte kan ook de eventuele vorderingen bevatten inzake de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen, van zowel de partijen als de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd. Als de eiser wenst dat die vorderingen onmiddellijk in kort geding worden ingeleid, dan moet de zaak bij gerechtsdeurwaardersexploot worden ingeleid, waarbij het luik van het kort geding wordt ingeleid met dagvaarding om te verschijnen voor de voorzitter, zitting houdend in kort geding, zoals bepaald in artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, terwijl voor het luik ten gronde voor de rechtbank wordt gedagvaard.

De eiser moet bij de gedinginleidende akte voor ieder van de echtgenoten en de eventuele kinderen, toevoegen:

- 1° een bewijs van identiteit, van nationaliteit en van de inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister;
- 2° de akten van geboorte van de kinderen;
- 3° een voor eensluidend verklaard afschrift van de laatste huwelijksakte en van de laatste huwelijksovereenkomst;
- 4° indien deze verschilt met de verblijfplaats die in het Rijksregister is vermeld, het bewijs van de huidige verblijfplaats of, in voorkomend geval, een bewijs van de gewone verblijfplaats in België sinds meer dan drie maanden.

Orde van Vlaamse Balies

De informatie die thans moet worden bijgebracht is duidelijk pertinentier dan wat voorheen bestond. Zo zal de echtscheidingsrechter inzicht moeten krijgen in de huwelijksvermogensrechtelijke context en in de werkelijke verblijfstoestand van de echtgenoten.

Indien de voorgelegde documenten in een vreemde taal zijn opgemaakt, kan de griffie om een voor eensluidend verklaarde vertaling ervan verzoeken. De bedoeling is dat eventuele taalperikelen voor de behandeling van de zaak kunnen worden uitgeklaard en dat verdaging ter zitting om die reden kan worden vermeden. De griffie zal dus een inhoudelijke controle van de dossiers moeten opdrijven om op voorhand verwickelingen uit te klaren.

§2. In een streven naar vereenvoudiging en minder bureaucratie wordt dubbel gebruik van informatie geweerd.

Informatie die sowieso beschikbaar is, moet niet aanvullend, via een andere vorm of een ander kanaal (bv. gemeentebesturen) worden aangeleverd. Dit leidt enkel tot verlies van tijd en geld en doet de ergernis enkel toenemen.

Daarom innoveerde de wetgever op dit punt ingrijpend. De partijen worden ervan vrijgesteld de in § 1 (zie hiervoor) vermelde bewijzen van identiteit, van nationaliteit en van inschrijving in het bevolkings- of vreemdelingenregister over te leggen, voor zover de respectieve betrokkenen op de datum van de gedinginleidende akte zijn opgenomen in het Rijksregister. De in dit register opgenomen gegevens gelden tot bewijs van het tegendeel. De griffier van de rechtbank controleert in dat geval de identiteitsgegevens aan de hand van het Rijksregister en voegt een uittreksel uit het Rijksregister bij het dossier.

Er geldt tevens vrijstelling van het overleggen van:

1° de in § 1 vermelde geboorteakten voor zover de betrokken kinderen in België geboren zijn;

2° de huwelijksakte, indien het huwelijk in België plaatsvond.

In beide gevallen vraagt de griffie van de rechtbank zelf afschrift van de akte op bij de houder van het register. Hetzelfde geldt wanneer de akte in België is overgeschreven en de griffie de plaats van de overschrijving ervan kent.

De eventuele huwelijksvereenkomst zullen partijen desgevallend nog zelf moeten bijbrengen, doch in vele gevallen zal de griffie zelf het administratieve luik van het echtscheidingsdossier kunnen verzorgen.

§ 3. De bepalingen van § 2 zijn niet van toepassing op een vordering in kort geding. Ze zijn evenmin van toepassing op personen die zijn ingeschreven in het wachtregister.

§ 4. Als de vermeldingen van de akte van rechtsingang onvolledig zijn of indien de griffie bepaalde informatie niet tijdig kon verkrijgen voor de inleidende zitting, nodigt de rechter de meest gereede partij uit de nodige inlichtingen te verstrekken of het dossier van de procedure te vervolledigen.

Orde van Vlaamse Balies

Elke partij kan ook zelf het initiatief nemen om het dossier samen te stellen. Een voorzichtige procespartij is dus gewaarschuwd. Het kan zeker geen kwaad te blijven waken over de samenstelling van het dossier teneinde te vermijden dat door een louter gebrek aan tijd, (technische) middelen of organisatie de griffie nagelaten heeft de nodige informatie bij te brengen. De wetgever heeft met die waarschijnlijkheid rekening gehouden en de partijen er dus onrechtstreeks op gewezen hun voorzorgen te nemen.

§ 5. Tot aan de sluiting van de debatten kan elke partij de zaak of het voorwerp van de vordering uitbreiden of wijzigen, tegenvorderingen of aanvullende vorderingen inleiden, en dit aan de hand van op tegenspraak genomen conclusies of door conclusies die aan de andere echtgenoot worden meegedeeld bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Ook hier bevreemdt de redactie van de wettekst. Wanneer beide partijen door raadsliden zijn bijgestaan zal er zich dienaangaande in beginsel geen probleem voordoen. De partij die geen raadsman heeft moet de conclusie die hier wordt bedoeld hetzij bij gerechtsdeurwaardersexploot, hetzij bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs ontvangen. De andere partij zal er vanzelfsprekend zorg voor dragen het bewijs aan de rechtbank te kunnen voorleggen.

Artikel 1255 - § 1. Indien de echtscheiding door de partijen gezamenlijk gevorderd wordt op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt het verzoekschrift ondertekend door iedere echtgenoot of ten minste door een advocaat of een notaris.

Als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast.

Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen.

Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitsprekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast.

Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

Orde van Vlaamse Balies

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder ad hoc die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

§ 1. De partijen vorderen samen de echtscheiding op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek.

In dit geval wordt het verzoekschrift ondertekend door beide partijen persoonlijk, of door een advocaat of een notaris. Indien beide partijen een raadsman hebben of elk zijn notaris heeft gemandateerd, kan het verzoekschrift vanzelfsprekend door alle advocaten of alle notarissen worden ondertekend.

Zoals hiervoor werd toegelicht, bestaat de onherstelbare ontwrichting indien partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn. In dat geval spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Echter, als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, wijst de rechter het verzoek niet af: hij verdaagt de zaak en stelt een nieuwe zitting vast. Deze nieuwe zitting heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen.

Wat betekent dit precies? Twee verschillende situaties liggen voor. Ofwel is de feitelijke scheiding van zes maanden op de dag van de zitting bijna bereikt, dan verdaagt de rechter de zaak naar een zitting op een datum waarop de zes maanden daadwerkelijk zal zijn verstreken. Bijvoorbeeld, de partijen zijn op de dag van de inleiding vijf maanden feitelijk gescheiden. Dan volstaat een uitstel op een maand om de echtscheiding te kunnen uitspreken.

Het kan echter zijn dat de zes maanden nog lang niet zijn bereikt, of zelfs dat de feitelijke scheiding niet eens begon. In dat geval stelt de rechter de zaak op drie maanden uit. Als partijen op die zitting hun wens om te scheiden bevestigen, spreekt hij de echtscheiding uit. Strikt genomen is echtscheiding op gezamenlijk verzoek, zonder feitelijke scheiding van zes maanden dus mogelijk. De bevestiging van de wil tot scheiding op de inleidingszitting en op de zitting drie maanden later volstaat.

Orde van Vlaamse Balies

Partijen moeten evenmin hun andere aanspraken hebben geregeld of hebben laten beslechten.

Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen. Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden. Zijn er geen akkoorden, dan valt er natuurlijk ook niets te homologeren.

§2. Een partij vordert alleen de echtscheiding.

Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de rechter op de zitting vaststelt dat de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, handelt hij zoals hiervoor beschreven: hij wijst de vordering niet af maar verdaagt de zaak. De rechter stelt een nieuwe zitting vast. Die heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting.

Daar waar in §1 de wetgever zich bijzonder soepel opstelde wanneer echtgenoten gezamenlijk de echtscheiding vorderen (twee verschijningen met drie maanden tussentijd volstaan), neemt de wetgever hier de bescherming van de verweerder op. Gebeurlijk zal de eiser een jaar moeten wachten omdat de rechter de zaak met een jaar verdaagt. Wel is het zo dat op de nieuwe zitting ook de verweerder de echtscheiding kan vorderen, bijvoorbeeld omdat de eiser niet meer aandringt. Tijdens deze nieuwe zitting spreekt de rechter immers de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§3. Eén partij vordert de echtscheiding en in de loop van de procedure gaat de verweerder akkoord.

Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen. Dit betekent dat de feitelijke scheiding maar zes maanden hoeft te duren, dan wel dat gebeurlijk de zaak maar op drie maanden en niet op een jaar moet worden uitgesteld.

§4. Bewijs van de feitelijke scheiding.

De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan worden aangetoond door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§5. De echtscheiding *de plano*.

Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken. Dit betekent dat sterke bewijzen (vaststelling van overspel, PV van tussenkomst van de politie bij huiselijk geweld etc.) nog steeds hun nut zullen behouden.

§6. Persoonlijke verschijning in raadkamer.

Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist wanneer zij gezamenlijk de echtscheiding vorderen op grond van artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek. In de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist. Dit betekent dat in beginsel voortaan de partijen weer in persoon naar de rechtbank zullen moeten trekken.

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 van het Gerechtelijk Wetboek poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van het Gerechtelijk Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

De wetgever heeft van de echtscheidingsprocedure dus gebruik gemaakt om de gerechtelijke bemiddeling onder de aandacht van de partijen te brengen. De praktijk zal moeten aantonen of echtgenoten die besloten hebben te scheiden zonder de procedure van de echtscheiding door onderlinge toestemming te volgen, gevoelig zullen zijn voor een verzoeningspoging van de rechter of de door hem gesuggereerde bemiddeling. De procedure zal echter niet nodeloos kunnen worden vertraagd, de rechter kan de zaak maar met een maand schorsen. Indien na een maand geen kentering optreedt, zal het geding worden voortgezet.

§7. Echtscheiding bij geestesstoornis van de verweerder

De afschaffing van artikel 232 (oud) B.W. betekent niet dat echtscheiding onmogelijk wordt wanneer een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestsgestoordheid bevindt. In dat geval wordt hij zoals voorheen vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder *ad hoc* die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

Artikel 1256 – Op ieder ogenblik kunnen de partijen de rechter verzoeken hun overeenkomsten te homologeren over de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten of van hun kinderen.

Hij kan weigeren de overeenkomst te homologeren als deze duidelijk in strijd is met het belang van de kinderen.

Bij gebrek aan een overeenkomst of in geval van een gedeeltelijke overeenkomst wordt de zaak, op verzoek van één van de partijen, verwezen naar de eerst nuttige zitting van de zaken in kort geding, voor zover deze nog niet is ingeschreven op de rol van de zaken in kort geding. Artikel 803 is van toepassing.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

- De partijen kunnen de echtscheidingsrechter steeds verzoeken hun overeenkomsten te homologeren over de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten of van hun kinderen. De echtscheidingsprocedure wordt dus meer en meer hybride. De rechter zal minder vaak zelf de knoop moeten doorhakken en mag hopen dat partijen, zelfs indien zij niet voor de onderlinge toestemming opteerden, akkoorden zullen sluiten.

De rechter kan weigeren de overeenkomst te homologeren als die duidelijk in strijd is met het belang van de kinderen.

- Bij gebrek aan een overeenkomst of in geval van een gedeeltelijke overeenkomst wordt de zaak, op verzoek van één van de partijen, verwezen naar de eerst nuttige zitting van de zaken in kort geding, voor zover deze nog niet is ingeschreven op de rol van de zaken in kort geding. Artikel 803 is van toepassing. Deze bepaling zal ongetwijfeld haar nut bewijzen. Hiervoor werd toegelicht dat partijen op soepele wijze, zelfs met een beperkte feitelijke scheiding of na een loutere verdaging van de zitting uit de echt kunnen scheiden. Indien de echtscheiding niet wordt betwist, dient de echtscheiding zo snel als mogelijk een feit te zijn. Dit neemt betekent niet dat daarmee alle problemen van de baan zullen zijn. Bijgevolg moet het mogelijk zijn andere aspecten van de relatie, waaromtrent gebeurlijk geen akkoord kan worden gesloten, aan de rechter ter beslechting te kunnen voorleggen.

Een partij die dit wenst kan dus, bij gebreke aan akkoord, of wanneer slechts een gedeeltelijk akkoord voorligt, los van een dagvaarding in kort geding, aan de echtscheidingsrechter vragen de zaak in zover ze betrekking heeft op de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten of van hun kinderen, naar de eerst nuttige zitting in kort geding te verwijzen. De soepelheid van de echtscheidingsprocedure mag dan ook niet betekenen dat de belangrijke voorlopige maatregelen over het hoofd moeten worden gezien.

Orde van Vlaamse Balies

Artikel 1257 - Onverminderd artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek zijn de tijdens de echtscheidingsprocedure gehomologeerde overeenkomsten of de maatregelen bevolen in kort geding voorlopig in de zin van artikel 1039, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Niettemin kunnen de partijen, na het verstrijken van een termijn van drie maanden volgend op de homologatie van hun overeenkomst of de beschikking in kort geding, om de bekrachtiging van de maatregelen door de feitenrechter vragen, dit keer definitief en ook voor de periode die volgt op de echtscheiding.

De gedeeltelijke akkoorden inzake de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel die zijn gesloten gedurende de echtscheidingsprocedure, blijven gesloten onder de opschortende voorwaarden van de definitieve uitspraak van de echtscheiding en van hun bekrachtiging tijdens de procedure van vereffening en verdeling.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Met deze nieuwe bepaling ontstaan situaties die voorheen geen wettelijke regeling kenden. Het is niet duidelijk of met deze bepaling het aantal latere betwistingen niet zal toenemen.

In het eerste lid van het nieuwe artikel 1257 bevestigt de wetgever het voorlopige karakter van de tijdens de echtscheidingsprocedure gehomologeerde overeenkomsten of de maatregelen bevolen in kort geding.

Niettemin kunnen de partijen, na het verstrijken van een termijn van drie maanden volgend op de homologatie van hun overeenkomst of de beschikking in kort geding, om de bekrachtiging van de maatregelen door de feitenrechter vragen, dit keer definitief en ook voor de periode die volgt op de echtscheiding.

Die mogelijkheid laat toe de huwelijksvermogensrechtelijke betwistingen op voorhand uit te klaren en dus niet door een zware procedure van vereffening-verdeling te moeten. Echter, indien slechts gedeeltelijke akkoorden inzake de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel werden gesloten, kan daarop later worden teruggekomen. De gedeeltelijke akkoorden inzake de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel die zijn gesloten gedurende de echtscheidingsprocedure, blijven gesloten onder de opschortende voorwaarden van de definitieve uitspraak van de echtscheiding (wat logisch is) en van hun bekrachtiging tijdens de procedure van vereffening en verdeling (dat dreigt tot betwistingen te leiden). Anders gesteld, worden gedeeltelijke akkoorden tijdens de procedure van vereffening en verdeling niet bekrachtigd, moet het werk dienaangaande worden herbegonnen.

Artikel 1258 – Behoudens andersluidende overeenkomst worden de kosten verdeeld onder de partijen wanneer de echtscheiding is uitgesproken op grond van artikel 229, §§ 1 en 2, van het Burgerlijk Wetboek. Wanneer de echtscheiding uitgesproken is op grond van artikel 229, § 1, kan de rechter echter anders beslissen, rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak.

Ze worden ten laste gelegd van de eisende partij wanneer de echtscheiding wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

De problematiek van de kosten moest volgens de wetgever een bijzondere regeling krijgen omdat opnieuw, geen winnaar of verliezer uit het geding meer zou komen. In beginsel worden de kosten onder de partijen verdeeld wanneer de echtscheiding is uitgesproken op grond van artikel 229, §§ 1 en 2, (nieuw) van het Burgerlijk Wetboek. Wanneer de echtscheiding uitgesproken is op grond van artikel 229, § 1, kan de rechter echter anders beslissen, rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak.

De kosten worden echter ten laste gelegd van de eisende partij wanneer de echtscheiding wordt uitgesproken op grond van artikel 229, § 3 (nieuw), van het Burgerlijk Wetboek. Overtuigen doet dit niet, kennelijk wordt de eiser in die procedure zwaarder aangepakt voor zijn beslissing dan de verweerder, terwijl de echtscheiding die aldus wordt ingeleid uiteindelijk op verzoek van de verweerder kan worden uitgesproken (zie hiervoor, art. 1255, §2, lid 3 *in fine* (nieuw) B.W.).

In het licht van de verhaalbaarheid van kosten en erelonen voor de bijstand van een advocaat kan deze discussie aan belang winnen. De verhouding tussen deze bepaling en artikel 1017, lid 3 van het Gerechtelijk Wetboek, dat de omslag van de kosten over de echtgenoten steeds mogelijk maakt, zal in de praktijk moeten blijken.

Artikel 1259 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Door de hervorming had deze bepaling elk nut verloren.

Artikel 1267 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Orde van Vlaamse Balies

Toelichting

Door de invoering van artikel 1254, §5 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek (zie hiervoor) had deze bepaling elk nut verloren.

Artikel 1268 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Door de invoering van artikel 1254, §5 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek (zie hiervoor) had deze bepaling elk nut verloren.

Artikel 1269, alinea 2 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Door de afschaffing van de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding (zie hiervoor) had deze alinea elk nut verloren.

Artikel 1270bis – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Door de afschaffing van de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding (zie hiervoor) had deze bepaling elk nut verloren.

Artikel 1274 – De termijn om zich in cassatie te voorzien tegen een beslissing die de echtscheiding uitspreekt, wordt vastgesteld op één maand. Deze termijn en de voorziening in cassatie schorsen de tenuitvoerlegging.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Orde van Vlaamse Balies

Belangrijke vernieuwing is de aanpassing van de cassatietermijn die nu een bijzondere termijn van één maand i.p.v. de gemeenrechtelijke termijn van drie maanden wordt.

Zoals voorheen werkt de voorziening in cassatie schorsend.

De nieuwe cassatietermijn is slechts van toepassing op de arresten die na 1 september 2007 worden uitgesproken (art. 42, §6 Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding). Zaken die na 1 september 2007 in beraad worden genomen kennen dus een cassatietermijn van één maand. Zaken die vóór 1 september 2007 in beraad werden genomen kennen een cassatietermijn van drie maanden indien het arrest vóór 1 september 2007 werd uitgesproken, terwijl de cassatietermijn slechts één maand bedraagt indien het arrest op of na 1 september 2007 wordt uitgesproken.

Artikel 1275 - § 1. Elk exploit van betekening van een vonnis of arrest waarbij de echtscheiding [...] is uitgesproken, wordt onmiddellijk in afschrift medegedeeld aan de griffier.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Louter terminologische aanpassing.

Artikel 1282 – De eiser of de verweerder in het geding tot echtscheiding kan, te rekenen van de datum waarop de vordering wordt ingeleid, in iedere stand van het geding, tot bewaring van zijn rechten vorderen dat alle roerende goederen van elke echtgenoot worden verzegeld. Ontzegeling geschiedt niet dan onder boedelbeschrijving en onder verplichting voor de partijen om de voorwerpen in de inventaris beschreven weer op te leveren of als gerechtelijk bewaarder voor de waarde daarvan in te staan.

In ieder geval hebben de partijen de mogelijkheid om een inventaris te laten opstellen overeenkomstig hoofdstuk II van boek IV

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Terminologische aanpassing en verduidelijking dat de gemeenrechtelijke boedelbeschrijving tot de mogelijkheden blijft behoren.

Artikel 1284 – Opgeheven

Orde van Vlaamse Balies

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

De hervorming laat geen ruimte voor verval van de procedure door verzoening. Verzoenen de echtgenoten zich, dan zullen zij beide beslissen om de hangende procedure te verlaten. Voor zover één echtgenoot aandringt, gaat de procedure verder.

Artikel 1285 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting onder artikel 1284 hiervoor.

Artikel 1286 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting onder artikel 1284 hiervoor.

Artikel 1286bis – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Deze bepaling was ingevolge de afschaffing van de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding overtoellig geworden. Deze problematiek wordt door artikel 1258 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek geregeld.

Orde van Vlaamse Balies

AFDELING II

ECHTSCHIEDING DOOR ONDERLINGE TOESTEMMING

Artikel 1287 – De echtgenoten die besloten hebben tot echtscheiding door onderlinge toestemming over te gaan, moeten hun wederzijdse rechten waaromtrent het hun evenwel vrijstaat een vergelijk te treffen, vooraf regelen.

Zij kunnen vooraf een boedelbeschrijving doen opmaken overeenkomstig Hoofdstuk II – Boedelbeschrijving van Boek IV.

In dezelfde akte moeten zij vaststellen wat zij zijn overeengekomen met betrekking tot de uitoefening van de rechten bedoeld in de artikelen 745*bis* en 915*bis* van het Burgerlijk Wetboek, voor het geval één van hen zou overlijden vóór het vonnis of het arrest waarbij de echtscheiding definitief wordt uitgesproken.

[...]

Een letterlijk uittreksel van de akte, waaruit het bestaan van die overeenkomsten blijkt, moet, voor zover zij betrekking heeft op onroerende goederen, overgeschreven worden op het hypotheekkantoor van het rechtsgebied, waarbinnen de goederen gelegen zijn, op de wijze en binnen de termijnen bepaald bij artikel 2 van de hypotheekwet van 16 december 1851, gewijzigd bij de wet van 10 oktober 1913.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

De oude wet bepaalde dat wanneer afstand werd gedaan van de echtscheidingsprocedure (bv. omdat een echtgenoot besliste om niet (meer) te verschijnen) de door de wet vereiste overeenkomsten geen gevolg meer hadden.

Thans is dit anders. Dat verval werd uit de wet gelicht en het lot van de overeenkomsten werd anders geregeld (art. 1294*bis*, §2 (nieuw) Ger.W., zie hierna).

Artikel 1288 – Zij zijn ertoe gehouden hun overeenkomst omtrent de volgende punten bij geschrift vast te leggen:

1° de verblijfplaats van elk van beide echtgenoten gedurende de proeftijd;

2° het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen en het recht op persoonlijk contact zoals bedoeld in artikel 374, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek wat betreft de minderjarige ongehuwde en niet ontvoogde kinderen waarvan beide echtgenoten de ouders zijn, de kinderen die zij hebben geadopteerd en de kinderen van een van hen die de andere heeft geadopteerd, zowel gedurende de proeftijd als na de echtscheiding;

Orde van Vlaamse Balies

3° de bijdrage van elk van beide echtgenoten in het levensonderhoud, de opvoeding en de passende opleiding van voornoemde kinderen, onverminderd de rechten hen door Hoofdstuk V van Titel V van Boek I van het Burgerlijk Wetboek toegekend;

4° het bedrag van de eventuele uitkering te betalen door de ene echtgenoot aan de andere, gedurende de proeftijd en na de echtscheiding, de formule voor de eventuele aanpassing van die uitkering aan de kosten van levensonderhoud, de omstandigheden waaronder dit bedrag na de echtscheiding kan worden herzien en de nadere bepalingen ter zake.

Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de beschikkingen bedoeld in het 2° en het 3° van het voorgaande lid na de echtscheiding worden herzien door de bevoegde rechter.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Uitbreiding betreffende de in aanmerking te nemen kinderen, echter zonder procedurele wijziging.

Artikel 1288bis – De vordering wordt ingeleid bij verzoekschrift.

Het wordt neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg, naar keuze van de echtgenoten.

Naast de andere verplichte vermeldingen verwijst het verzoekschrift op straffe van nietigheid naar de als bijlage opgenomen overeenkomsten die worden vereist door de artikelen 1287 en 1288.

Als bijlagen bij het verzoekschrift worden neergelegd:

1° de overeenkomsten opgesteld met toepassing van de artikelen 1287 en 1288;

2° in voorkomend geval, de boedelbeschrijving die in artikel 1287, tweede lid, wordt bedoeld;

3° een uittreksel uit de akten van geboorte en uit de akte van huwelijk van de echtgenoten;

4° een uittreksel uit de akten van geboorte van de kinderen bedoeld in artikel 1254, § 1, tweede lid;

5° een bewijs van nationaliteit van elk van de echtgenoten.

Van het verzoekschrift en de bijlagen worden een origineel en twee afschriften neergelegd. Wanneer de echtgenoten geen kinderen hebben, volstaat één afschrift.

Het origineel van het verzoekschrift wordt door beide echtgenoten of door ten minste een advocaat of notaris ondertekend.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Uitbreiding betreffende de in aanmerking te nemen kinderen, echter zonder procedurele wijziging.

Artikel 1291bis- Indien de echtgenoten aantonen dat ze op het ogenblik waarop de vordering wordt ingediend al meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, worden ze vrijgesteld van de verschijning waarin voorzien wordt in artikel 1294.

In dat geval worden de artikelen 1295 en volgende toegepast.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

De procedure betreffende de echtscheiding door onderlinge toestemming werd afgestemd op de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting gevorderd door beide echtgenoten gezamenlijk na zes maanden feitelijke scheiding (zie hiervoor, art. 299, §2, B.W.). Indien in het kader van die procedure slechts één verschijning werd geëist, bestond er geen aanleiding voor een tweede verschijning in het raam van de echtscheiding door onderlinge toestemming wanneer de echtgenoten zes maanden feitelijk gescheiden leven. Zijn ze nog geen zes maanden feitelijk gescheiden, dan blijft de tweede verschijning verplicht..

Art 1294 – Behoudens in geval van toepassing van artikel 1293, verschijnen de echtgenoten samen en in persoon of vertegenwoordigd door een advocaat of door een notaris voor de voorzitter van de rechtbank of voor de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt, binnen een maand nadat drie maanden verlopen zijn te rekenen van het proces-verbaal bedoeld in artikel 1292.

Zij hernieuwen hun verklaring en verzoeken de magistraat, ieder afzonderlijk, maar in elkaars tegenwoordigheid, de echtscheiding uit te spreken.

De termijn van drie maanden wordt geschorst zolang, in voorkomend geval, de rechtspleging bepaald in artikel 931, derde tot zevende lid, of in artikel 1290, vierde lid, niet tot een einde is gebracht.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Nog een grote vernieuwing is de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de advocaat of de notaris op de tweede verschijning. Op de tweede verschijning moeten de partijen dus niet meer in persoon verschijnen, maar kunnen zij door hun advocaat of notaris worden vertegenwoordigd.

Artikel 1294bis - § 1. Indien een van de partijen niet verschijnt tijdens de zitting waarin artikel 1294 voorziet of in de loop van de procedure meedeelt dat ze die niet wenst voort te zetten, kan de meest gerede partij om de toepassing van artikel 1255 verzoeken. In dat geval neemt de termijn van een jaar

Orde van Vlaamse Balies

voor het bepalen van de zitting waarin artikel 1255, § 2, tweede lid, voorziet een aanvang op de dag van de in artikel 1289 bedoelde verschijning.

§ 2. Indien afstand wordt gedaan van de procedure, verbinden de in artikel 1287 bepaalde overeenkomsten de partijen voorlopig, tot wanneer de artikelen 1257 of 1280 worden toegepast. Indien de overeenkomsten niet de vorm van een uitvoerbare titel hebben, wordt, op verzoek van de meest gereede partij, de zaak bepaald op de rechtsdag van kort geding, in overeenstemming met artikel 1256. Indien een van de partijen daarom verzoekt, spreekt de voorzitter een voorlopige beschikking uit, in overeenstemming met de overeenkomsten.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Indien na de eerste verschijning een partij verklaart aan de echtscheiding door onderlinge toestemming te verzaken, kan elke partij verklaren naar de procedure op grond van artikel 1255 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek (onherstelbare ontwrichting) over te stappen. In dat geval neemt de termijn van één jaar voor het bepalen van de zitting waarin artikel 1255, § 2, tweede lid, voorziet een aanvang op de dag van de eerste verschijning in het raam van de echtscheiding door onderlinge toestemming.

De overeenkomsten die partijen verplicht hebben gesloten zijn daarbij niet verloren (in tegenstelling tot wat met de oude wet het geval was). Die overeenkomsten binden de partijen voorlopig tot wanneer de artikelen 1257 of 1280 worden toegepast, bijgevolg tot homologatie (zie hiervoor) of een beslissing in kort geding. Hebben de overeenkomsten (zoals vaak het geval is) niet de vorm van een uitvoerbare titel, kan elke partij zoals bedoeld in het nieuwe artikel 1256 van het gerechtelijk wetboek (zie hiervoor) laten vaststellen. De voorzitter spreekt dan een voorlopige beschikking uit, in overeenstemming met de overeenkomsten. Ook via die weg wordt een brug geslagen van de echtscheiding door onderlinge toestemming naar de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting.

De vernieuwing die met artikel 1294*bis*, §2 van het Gerechtelijk Wetboek werd ingevoegd is echter enkel van toepassing op overeenkomsten die vanaf 1 september 2007 werden ondertekend. Dit betekent dat overeenkomsten die vóór 1 september 2007 werden ondertekend en waarbij de procedure op of na 1 september 2007 werd ingeleid, de partijen voorlopig niet binden.

Orde van Vlaamse Balies

AFDELING III SCHEIDING VAN TAFEL EN BED

Artikel 1305 – De vordering tot scheiding van tafel en bed wordt behandeld en gevonnist in dezelfde vormen als de vordering tot echtscheiding.

De vordering tot echtscheiding kan te allen tijde worden omgezet in een vordering tot scheiding van tafel en bed.

De vordering tot scheiding van tafel en bed kan te allen tijde worden omgezet in een vordering tot echtscheiding.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Met het nieuwe artikel 1305 van het Burgerlijk Wetboek vereenvoudigde de wetgever de wetsbepalingen betreffende de scheiding van tafel en bed ingrijpend. In de eerste plaats (lid 1) zegt de wetgever dat de procedure verloopt volgens de regels die voor de echtscheiding werden bepaald. Verder stelt de wetgever dat een vordering tot echtscheiding op gelijk welk moment in een vordering tot scheiding van tafel en bed kan worden omgezet (lid 2) en omgekeerd (lid 3).

Artikel 1306 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting bij artikel 1305 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 1307 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting bij artikel 1305 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek.

Orde van Vlaamse Balies

AFDELING IV

OMZETTING VAN DE SCHEIDING VAN TAFEL EN BED IN ECHTSCHEIDING

Artikel 1309 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting bij artikel 1305 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 1310 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Zie toelichting bij artikel 1305 (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek.

Orde van Vlaamse Balies

DEEL V

BEWAREND BESLAG, MIDDELEN TOT TENUITVOERLEGGING EN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

TITEL I.

VOORAFGAANDE REGELS

HOOFDSTUK V.

GOEDEREN DIE NIET IN BESLAG KUNNEN WORDEN GENOMEN

Artikel 1412 – De beperkingen en uitsluitingen waarin de artikelen 1409, 1409*bis* en 1410, § 1, § 2, 1° tot 7°, §3 en § 4 voorzien, zijn niet van toepassing:

1° wanneer de overdracht of het beslag wordt verricht wegens de onderhoudsverplichtingen bedoeld in de artikelen 203, 203*bis*, 205, 206, 207, 213, 223, 301, 303, [...], 336 of 364 van het Burgerlijk Wetboek, in artikel 1280, eerste lid, van dit Wetboek of in een overeenkomst, gesloten krachtens artikel 1288 [...] van dit Wetboek;

2° wanneer het loon, het pensioen of de toelage moet worden uitgekeerd aan de echtgenoot of aan een andere uitkeringsgerechtigde bij toepassing van de artikelen 203*ter*, 221, 301, § 11 van het Burgerlijk Wetboek of van artikel 1280, vijfde lid, van dit Wetboek;

(...)

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Aanpassing aan de nummering van de nieuwe bepalingen, geen inhoudelijke wijziging.

Orde van Vlaamse Balies

Deel III: WIJZIGINGEN AAN HET STRAFWETBOEK

Artikel 391bis -Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van vijftig frank tot vijfhonderd frank of met een van die straffen alleen, onverminderd de toepassing van strengere straffen, indien daartoe grond bestaat, wordt gestraft hij die, na door een rechterlijke beslissing waartegen geen verzet of hoger beroep meer openstaat, te zijn veroordeeld om een uitkering tot onderhoud te betalen aan zijn echtgenoot, aan zijn bloedverwanten in de nederdalende of in de opgaande lijn, meer dan twee maanden vrijwillig in gebreke blijft de termijnen ervan te kwijten. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die, in de omstandigheden omschreven in het eerste lid, niet voldoet aan de verplichtingen bepaald in de artikelen 203bis, 206, 207, 301, 303, [...], 336 en 353-14 van het Burgerlijk Wetboek en in de artikelen 1288, 3° en 4°, en [...] van het Gerechtelijk Wetboek.

Dezelfde straffen zijn van toepassing op de echtgenoot die zich vrijwillig geheel of ten dele onttrekt aan de gevolgen van de machtiging door de rechter verleend krachtens de artikelen 203ter, 221 en 301, § 11 van het Burgerlijk Wetboek en 1280, vijfde lid, [...] van het Gerechtelijk Wetboek wanneer tegen die machtiging geen verzet of hoger beroep meer openstaat.

Hetzelfde geldt voor de echtgenoot die, na te zijn veroordeeld, hetzij tot een van de verplichtingen op de niet-nakoming waarvan door de eerste twee leden van dit artikel straf is gesteld, hetzij ingevolge de artikelen 203ter, 221 en 301 § 11 van het Burgerlijk Wetboek en 1280, vijfde lid, [...] van het Gerechtelijk Wetboek) zich vrijwillig ervan onthoudt de door de sociale wetgeving voorgeschreven formaliteiten te vervullen en zijn echtgenoot of zijn kinderen aldus berooft van de voordelen waarop zij aanspraak konden maken.

(Dezelfde straffen gelden voor eenieder die het toezicht op de gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen vrijwillig belemmert, door na te laten de nodige documenten te bezorgen aan de instellingen belast met de vereffening van die uitkeringen, door valse of onvolledige aangiften te doen, of door de bestemming te wijzigen die de persoon of de overheid, aangewezen overeenkomstig artikel 29 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, eraan gegeven heeft.

In geval van een tweede veroordeling wegens een van de in dit artikel omschreven misdrijven, gepleegd binnen een termijn van vijf jaar te rekenen van de eerste, kunnen de straffen worden verdubbeld.

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Aanpassing aan de nummering van de nieuwe bepalingen, geen inhoudelijke wijziging.

Orde van Vlaamse Balies

Deel IV: WIJZIGINGEN AAN HET WETBOEK DER REGISTRATIE-, HYPOTHEEK EN GRIIFIJRECHTEN

Artikel 1269(1) – alinea 3 – Opgeheven

Inwerkingtreding: 1 september 2007

Toelichting

Aanpassing ingevolge de opheffing van artikel 1259 (oud) van het Gerechtelijk Wetboek, geen inhoudelijke wijziging.

Patrick Hofströssler
Bestuurder Studiedienst van de Orde van Vlaamse Balies

Elise Degroote
Stafmedewerker Studiedienst van de Orde van Vlaamse Balies

